

UNIVERSITAT DE LLEIDA
FACULTAT DE CIÈNCIES DE L'EDUCACIÓ

TITULACIÓ: Grau en Educació Infantil

CODI: 100728 **MATERIA:** Salut i malestar docent

MÒDUL: XII. Optativitat

PROFESSORA RESPONSABLE: Joan Biscarri

EQUIP DOCENT: Joan Biscarri

CURS ACADÈMIC: 2013/2014

CARÀCTER: Optativa

CRÈDITS ECTS: 6

SEMESTRE: 2n

IDIOMA D'IMPARTICIÓ: Català

COMPETENCIES

- 1.- Situar la figura i l'activitat del professor, des de les seves diferents vessants, com objecte d'estudi en tant que factor rellevant en la qualitat dels processos d'ensenyament/aprenentatge.
- 2.- Relacionar i contextualitzar els diversos aspectes de l'activitat professional docent amb les demandes i els processos de canvi social.
- 3.- Incorporar i compartir actituds de reflexió i d'autoconeixement aplicables a la vida professional docent.
- 4.- Conèixer els factors de risc que comporta l'exercici de la professió docent, així com els factors de satisfacció que poden esperar-se de la professió.
- 5.- Aprendre i exercitar tècniques i habilitats docents per a previndre i afrontar el malestar docent.

- 6.- Dominar les tecnologies de la informació i de la comunicació.
- 7.- Expressar-se correctament de manera oral i escrita.

OBJECTIUS

- 1.- Situar la figura i l'activitat del professor, des de les seves diferents vessants, com objecte d'estudi en tant que factor rellevant en la qualitat dels processos d'ensenyament/aprenentatge.
- 3.- Preparar els futurs mestres per enfrontar-se al fenomen del malestar docent des d'una perspectiva preventiva i d'autoconeixement.
- 4.- Relacionar el malestar docent amb els context social en el que sorgeix.
- 5.- Reconèixer els factors de risc i també de satisfacció professional que poden esperar de l'exercici de la professió.
- 6.- Promoure actituds positives i de salut entre el nou professorat.

CONTINGUTS

- 1.- Autoconeixement professional: el professorat com objecte d'estudi.
- 2.- La situació del professorat a Catalunya: una perspectiva globalitzadora.
- 3.- La funció docent i els processos de canvi social i educatiu: repercussions en el professorat.
- 4.- Les implicacions de l'exercici de l'activitat docent: fonts de satisfacció i de risc en la pràctica docent.
- 5.- Repercussions de la pràctica docent en la salut dels ensenyants: estudis sobre la salut i les malalties del professorat.
- 6.- Conceptes d'estrés, burnout i malestar docent.
- 7.- Els problemes del professorat novell. De la formació a la pràctica docent: el xoc amb la realitat.
- 8.- Propostes de intervencions preventives: prevenció primària, secundària i terciària.
- 9.- La perspectiva de la resiliència.
- 10.- Tècniques de gestió de l'estrés, la autoregulació emocional i la prevenció del malestar docent.

METODOLOGÍA

Es seleccionaran alguns dels textos de la bibliografia, disponibles al Campus Virtual, com a font bàsica de informació que l'alumnat llegirà abans de la sessió de classe corresponent.

Les sessions de classe seran de dos tipus, A i B, de manera alternativa. A les sessions de tipus A, el professor comentarà la informació disponible en l'esmentat text per clarificar, subratllar, criticar, complementar, matisar, etc. certs aspectes del mateix.

Les sessions de classe de tipus B prendran la forma de seminaris de treball en grup per tal que l'alumnat faci "ampliacions" sobre el tema tractat a l'anterior sessió de tipus A.

Aquestes "ampliacions", realitzades per l'alumnat en grups, seran exposades a l'aula a la primera part de la següent sessió de classe de tipus A.

A banda de les fonts de informació escrites disponibles al Campus Virtual, s'utilitzaran també com a fonts bàsiques de informació algunes pel·lícules que es visualitzaran a l'aula, i sobre les quals també caldrà fer les corresponents "ampliacions".

Es complementaran les sessions amb activitats i/o exercicis pràctics a l'aula per a facilitar l'assimilació dels temes exposats.

AVALUACIÓ

L'avaluació es basarà en els següents elements:

- (A1) Examen escrit al final del semestre (30%)
- (A2) Treballs escrits (ampliacions) en grup (30%)
- (A3) Assistència a les sessions de classe (20%)
- (A4) Participació activa i qualitativa a les sessions de classe (20%)

BIBLIOGRAFÍA

ABRAHAM, A. (1987). *El mundo interior de los enseñantes*. Barcelona: Gedisa.
ABRAHAM, A. Et al. (1986). *El enseñante es también una persona*. Barcelona: Gedisa.

- ALVAREZ, J.L. (Coord.) (1995). *El entrenamiento mental del educador*. Salamanca: Amarú.
- ARÍS, N. (2006). El professor "cremat": la síndrome de "burnout" en els docents d'Infantil i Primària. *Guix*, 323, 76-80.
- BÉGAUDEAU, F. (2009). *La classe*. Barcelona: Empúries.
- BISCARRI, J. (1993). *La formación permanente de los profesores: Motivaciones y condicionantes*. Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs.
- BISCARRI, J. (1995). Las solicitudes de excedencia de los maestros como respuesta a la falta de una carrera docente. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 24, 161-172.
- BISCARRI, J. (1996). L'atribució de responsabilitat del professor pels resultats dels seus alumnes: primeres dades. En DD.AA. *Organització de centres en la reforma educativa. Actes de les IV Jornades universitàries de reflexió i debat envers l'organització de centres*. Cervera: UNED.
- BISCARRI, J. (1999). De l'antic BUP a la nova ESO: requeriments cognitius per al professorat. *GUIX, Elements d'Acció Educativa*, 259, 41-43.
- BISCARRI, J. (2000). Condicionantes contextuales de las atribuciones de los profesores respecto al rendimiento de sus alumnos. *Revista de Educación*, 323, 475-492.
- BISCARRI, J. et al. (1995). *Suport a l'ensenyament i a l'aprenentatge a la Universitat de Lleida: Anàlisi i propostes d'actuació*. Lleida: ICE de la UdL.
- BISCARRI, J., FILELLA, G. i JOVÉ, G. (2006). Factores relacionados con la percepción de la calidad docente del profesorado universitario. *Revista Interuniversitaria de Formación del Profesorado*, 57, 287-309.
- BLANCH, A., ALUJA, A. y BISCARRI, J. (2002). Síndrome de quemarse en el trabajo (burnout) y estrategias de afrontamiento: un modelo de relaciones estructurales. *Revista de Psicología del Trabajo y de las Organizaciones*, 18, 57-74.
- CERDAN, J. i GRAÑERAS, M. (1999). *La investigación sobre profesorado (II), 1993-1997*. Madrid: CIDE.
- CLARK, C. i PETERSON, P. (1990). Procesos de pensamiento de los docentes. En M.C. Wittrock (De.): *La investigación en la enseñanza, III. Profesores y alumnos*, 443-539. Barcelona: Paidós.
- CORDIÉ, A. (1998). *Malestar en el docente. La educación confrontada con el psicoanálisis*. Buenos Aires: Nueva Visión.
- DE PAGÈS, E. i REÑÉ, A. (2008). *Cómo ser docente y no morir en el intento. Técnicas de concentración y relajación en el aula*. Barcelona: Graó.
- GARCIA, E. (1986). Función, status y rol del profesor. En J. Mayor (Dir.), *Sociología y Psicología Social de la Educación*, 381-419. Madrid: Anaya.
- EGIDO, I., CASTRO, M. i LUCIO-VILLEGAS, M. (1993). *Diez años de investigación sobre profesorado*. Madrid: CIDE.
- ESTEVE, J.M. (Dir.) (1984). *Profesores en conflicto. Repercusiones de la práctica profesional sobre la personalidad de los enseñantes*. Madrid: Narcea.
- ESTEVE, J.M. (1987). *El malestar docente*. Barcelona: Laia.
- ESTEVE, J.M. (1995). *Los profesores ante el cambio social*. Barcelona: Anthropos.
- GROS, B. y ROMANA, T. (1995). *Ser profesor. Palabras sobre la docencia universitaria*. Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona.
- HARGREAVES, A. (1996). *Profesorado, cultura y postmodernidad. Cambian*

los tiempos, cambia el profesorado. Madrid: Morata.

HOMBRADOS, M.I. (Coord.) (1997). *Estrés y salud*. Valencia: Promolibro.

HUÉ, C. (2008). *Bienestar docente y pensamiento emocional*. Madrid: Wolters Kluwer.

JUIDIAS, J., LOSCERTALES, F. (Eds.) (1993). *El rol docente. Un enfoque psicosocial*. Sevilla: Moya y Montraveta.

HUÉ, C. (2008). *Bienestar docente y pensamiento emocional*. Madrid: Wolters Kluwer.

MANASSERO, Ma. et al. (2005). Burnout en la enseñanza: aspectos atribucionales. *Revista de psicología del trabajo y de las organizaciones*, 21, 89-105.

MARCELO, C. (1987). *El pensamiento del profesor*. Barcelona: CEAC.

MARCELO, C. (1991). *Aprender a enseñar: un estudio sobre el proceso de socialización de profesores principiantes*. Madrid: CIDE.

MARCELO, C. (Coord.) (1995). *Desarrollo profesional e iniciación a la enseñanza*. Barcelona: PPU.

MARCHESI, A. (2007). *Sobre el bienestar de los docentes. Competencias, emociones y valores*. Madrid: Alianza Editorial.

MAYOR, C. (1996). Las funciones del profesor universitario analizadas por sus protagonistas. *Revista Electrónica de Investigación y Evaluación Educativa*, 2 (1), 1-22.

ORTIZ, V.M. (1995). *Los riesgos de enseñar: la ansiedad de los profesores*. Salamanca: Amarú.

PAGÈS, E. i REÑÉ, A. (2008). *Cómo ser docente y no morir en el intento. Técnicas de concentración y relajación en el aula*. Barcelona: Graó.

PEDRÓ, F. (Dir.) (2008). *El professorat a Catalunya*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

RIART, J. i MARTORELL, A. (Coords.). (2009). *L'estrès laboral dels docents. Malalties que pot provocar i propostes terapèutiques*. Barcelona: ISEP.

RIART, J. i MARTORELL, A. (Coords.). (2009). *Els estressors laborals docents i programes pal·liatius*. Barcelona: ISEP.

RODRIGUEZ, J. y SALES, H. (Comps.). (2002). *Estrés profesional en servicios clínicos, sociales y educativos*. Diputació de Castelló: Castelló.

SAMPER, L., SANUY, J. i BISCARRI, J. (1995). *Movilidad vertical en la carrera docente*. Lleida: Edicions Universitat de Lleida.

SAN JOSÉ, A. (2001). *El espacio del profesor*. Madrid: Grupo Unisón Producciones.

TORTELLA-FELIU, M. (2001). *L'estrès ocupacional en els mestres d'escola*. Palma: Edicions UIB.

TRAVERS, C.J. y COOPER, C.L. (1997). *El estrés de los profesores. La presión en la actividad docente*. Barcelona: Paidós.

VAELLO, J. (2009). *El profesor emocionalmente competente. Un puente sobre "aulas" turbulentas*. Barcelona: Graó.

VILLA, A. (Coord.) (1988). *Perspectivas y problemas de la función docente*. Madrid: Narcea.

VILLAR, L.M. (Dir.) (1988). *Conocimiento, creencias y teorías de los profesores*. Alcoy: Marfil.

VOLI, F. (1996). *La autoestima del profesor. Manual de reflexión y acción educativa*. Madrid: PPC.

CRONOGRAMA

Setmana acadèmica	Unitat docent	P/N P	Tipus d'activitat	Objectius	Tasca Professor	Tasca Alumnes	Avaluació
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	NP	Lectura i anàlisi de documents previ a cada sessió de classe (Individual)	Elaboració individual de conceptes i reflexions	Supervisar i dinamitzar	Lectura i reflexió	Continuada: A4, i Final: A1
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	P	Sessions tipus A: Presentacions de temes del professor i presentacions de les ampliacions dels grups d'alumnes	Desenvolupar idees i reflexions compartides	Exposar, dinamitzar, motivar la participació	Aportacions escrites i verbals	Continuada: A2, A3, A4, i Final: A1
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10	P	Sessions tipus B: treball grupal a l'aula	Recerca de nova informació. Contrastar ampliacions i respostes	Dinamitzar, motivar la participació, ajudar a clarificar	Treball en grup d'ampliació en forma de seminaris	Continuada: A2, A3, A4